

Creație și eroare

Doppelgänger-ul este un personaj fictiv de care un creator se poate folosi pentru a-și transforma gândul în artă. E un tertip ce îi concede artistului să întreprindă tot ceea ce i se năzare, indiferent de împrejurări sau de consecințe. Compozitorul e musai să fie autentic și eroic. Dar și egoist. Ce ar fi trebuit să facă Stravinski atunci când, la Paris, în 1913, la premiera baletului său *Sacre du Printemps*, publicul l-a huiduit îndelung? Să se lase de compoziție? Au lăsat Cézanne, Monet ori Bridget Riley pensulele din mână și s-au apucat, să zicem, de agricultură, în vremea când erau respinși în mod public? Aici intervine sentimentul eșecului. Când vine vorba despre creație, eșecul este inevitabil, face parte din însăși natura actului creator. Perfecțiunea este aproape imposibil de atins. De aici impresia că eșecul pândește după colț, că suntem nevoiți să acceptăm faptul că putem fi, uneori, sortiți lui. Alteori, chiar e productiv să dai greș. Cu toții am lăsat după noi mormane de idei mototolite și experiențe sfărâmate, în care am căutat și fructificat apoi cioburi sclipitoare printre tonele de steril, care transmiteau o încredere exterioară ce copleșea și seducea. Învățăm, desigur, din greșeli, dar nu ne e clar întotdeauna când anume greșim și nici ce rol joacă eșecul. Important e ca, în cazul nostru, compozitorul să scoată creativitatea de pe pilot automat și să o conducă responsabil, cu întreaga lui ființă, să facă distincție între ceea ce se cade a fi conservat și ceea ce trebuie aruncat întru producerea de opere originale și cutezătoare. Altfel, libertatea de creație e uzurpată. Or, hârtia de turnesol a acestui proces este imaginația, singurul bun pe care nici un computer din lume nu îl va deține vreodată. Eroarea în muzică nu este rectilinie, așa cum credea Dimitrie Cuclin atunci când spunea: „am greșit aici, repar dincoace”. Ea supune și se supune unui timp subiectiv, interior și, paradoxal, volatil. Un timp cumulativ: prima dată ți se iartă, a doua oară plătești, iar a treia oară nu mai scapi. Se întâmplă ca în componistica muzicală, greșeala să fie câteodată drumul cel mai scurt către o descoperire. „Greșeala” lui Wagner, de pildă, din *Parsifal*, prin care a sleit puternic forța relațiilor funcțional-tonale, l-a condus spre re-descoperirea modalismului. Și exemplele sunt nenumărate. Într-un anume fel, eroarea este și dilematică: Bunăoară, unii spun că este eronat să scrii toată viața aceeași muzică. Să fii, adică, consecvent stilistic. Din această perspectivă, Vivaldi, Mozart, evident, au greșit. Alții, dimpotrivă, afirmă că nu e igienic să schimbi mereu maniera, să scrutezi permanent orizonturi noi, cu alte cuvinte, să ai un comportament cameleon, precum Schönberg ori Cage. Creația și, implicit, eroarea sunt fenomene (re)iterative. Fiecare etapă, fiecare mișcare, fiecare gest componistic îl antrenează pe celălalt. E nevoie de timp berechet ca să nu te rătăcești și, mai ales, să nu

deznădăjduiești. Nu ultima notă pe care o pui pe portativ desăvârșește lucrarea, ci fiecare za din lanțul de incizii anterioare, unele, poate, aflate sub semnul erorii, șterse de pe hârtie și din memorie, altele judicioase, folositoare, ce dau relief lucrării. Esențial e să nu te oprești. A nu continua înseamnă a da ghes eșecului să te viziteze. E ca în laborator: experimentezi ca să-ți urmărești scopul creativ. Iar singura persoană de la care ai nevoie de permisiune ești tu însuși. Și, în cazuri de forță majoră, de la un doppelgänger.

Liviu DĂNCĂNU

DIN SUMAR

Interviu cu Marcel Spinei.....	2-4
TINTEA MUZICALĂ 2016.....	4-6
PRO PIANO ROMANIA.....	7-8
Adunarea națională a ANCR.....	10-11
Remember Theodor Grigoriu.....	14-15
Master class.....	18-19
Recenzii.....	20-25
Fundația “Henry Mălineanu”.....	27
Festivalul de jazz de la Gărâna.....	28-29
CineCanta.ro.....	30-31
Sărbătoare estivală la Focșani.....	32-35
Lauri la Nürnberg.....	36
De vorbă cu Andrei Tudor.....	40-43
Jubileu Maria Stoianov.....	44-46